

OSZCZĘDNOŚĆ

Organ „Związku Galicyjskich Kas Oszczędności“

Wychodzi raz na miesiąc.

Redaguje Biuro Związku.	Redakcyja i Administracyja Lwów, ulica Stryjska l. 4.
Prenumerata różna z przesyłką pocztową 5 kor.	Ogłoszenia 70 kor. za stronę, przy powtarzaniu odpowiedni opust.

Treść: O zabezpieczeniu wkładek oszczędności. — Wgląd w księgi wedle noweli podatkowej a wkładki oszczędności. — O prawie przyjmowania wkładek oszczędności. — Dlaczego Towarzystwa zaliczkowe upadają. — Kasy oszczędności we Francji a klasa robotnicza. — Ubezpieczenie hipoteki. — W sprawie egzekucyjnej. — Notatki: Nowość w zamknięciach rachunkowych kas oszczędności. — Wkładki oszczędności w bankach. — Podatek rentowy. — Dotowanie rezerw specjalnych. — Rezerwy specjalne. — Zawiadamianie wierzycieli hipotecznych o demolowaniu budynków. — Polskie kooperatywy kredytowe i kasy oszczędności. — Niepowodzenie oszczędnościowych automatów. — Przypomnienia. — Wykazy ruchu wkładek. — Inseraty.

O zabezpieczeniu wkładek oszczędności.

Książeczki wkładkowe Kas oszczędności, jak to i teoria i judykatura ustaliła, nie są właściwymi papierami na okaziciela, lecz tylko papierami legitymacyjnymi, opiewają one na pewne, przez stronę podane nazwisko, a kasom oszczędności po myśli ich statutów przysługuje prawo — z wyjątkiem pewnych szczegółowo oznaczonych wypadków (zastrzeżenie, zakaz sądowy)—uskutecznić wypłatę do rąk okaziciela bez badania tożsamości osoby i wypłata taka, choćby nawet uskuteczniła do rąk osoby nieuprawnionej do podjęcia wkładki, zwalnia kasę z jej zobowiązania.

Bez kwestyi ten charakter książeczki wkładkowej, ta jej ruchliwość i łatwość realizacyi, o ile z jednej strony ma swoje dobre strony i w wielkim stopniu przyczyniła się do spopularyzowania książeczki, z drugiej strony ma pewne niedogodności i to nie tyle dla kas oszczędności ile dla samych posiadaczy książeczek, którzy zmuszeni są książeczkę tę pilnie strzedz i uważać by ona, o ile nie jest winkulowana, nie wpadła w ręce niepowołane i by przed skonstatowaniem utraty książeczki, pieniądze przez nieuprawnionego nie zostały podjęte.

Jakkolwiek kasa oszczędności nie bierze na siebie żadnej odpowiedzialności w tych wypadkach, w których wypłata nastąpiła przed zgłoszeniem jej utraty, jednakże powinno i kasom oszczędności zależeć na tem, by tych, którzy jej swe oszczędności powierzyli, ile możności przynajmniej chronić od strat przez zrealizowanie utraty książeczki i wypłaty do rąk niewłaściwych. Jest to nawet obowiązkiem kas oszczędności zwłaszcza wobec właścicieli mniejszych wkładek, dla których utrata kilkunastu lub kilkadziesiąt koron, złożonych często z wielkimi ofiarami, nierazko kosztem rzeczywistych potrzeb — może być bardzo dotkliwą. Właściciele większych wkładek, jako przeważnie ludzie zamożniejsi, łatwo potrafią swą książeczkę ukryć przed okiem łakomym na cudzą własność, ale ludzie ubożsi, zajęci często cały dzień pracą poza domem, obracający się niekiedy w sferach, które własności cudzej uszanować nie umieją, ci ludzie narażeni są bardzo często a można nawet powiedzieć, stale, na utratę ciężko zapracowanego i uciulanego grosza.

Cała ta sprawa jest dla kas oszczędności z jednej strony bardzo ważna, z drugiej bardzo drażliwa. Ważną jest dlatego, że o ile wkładający nabiorą

przekonania, że wkładki przez nich w kasie oszczędności złożone, są poza bezpieczeństwem materyalnym, także i formalnie należycie ubezpieczone, że podjęcie tych wkładek przez osoby nieuprawnione albo wcale, albo też nie tak łatwo może nastąpić, wówczas wzrosnie ufność wkładających do instytucji i chętnie tam będą oni składać swe oszczędności. Drażliwą jest zaś ta sprawa o tyle, że wszystkie urządzenia, jakie kasa w tym kierunku wprowadzićby mogła i chciała, muszą być tego rodzaju, aby nie narażały ją na odpowiedzialność i szkodę i aby nie była pozbawioną dotychczasowego zwolnienia się od odpowiedzialności w razie wypłaty wkładek do rąk niepowołanych.

Zanim przystąpimy do omówienia sposobów jakie w różnych kasach oszczędności wprowadzone zostały celem zabezpieczenia wkładek przed nieuprawnionym ich podjęciem, przypatrzmy się, jak zabezpieczone są wkładki oszczędności w razie utraty książeczki i to utraty spostrzeżonej wczas, a więc przed jej zrealizowaniem.

Regulatyw w § 17 postanawia krótko, że jeżeli książeczki kasy oszczędności zaginę, ma nastąpić postępowanie amortyzacyjne.

Statut wzorowy daje już w tym kierunku dalsze wskazówki, i żąda:

1) aby strona zgłaszająca stratę książeczki podała w kasie oszczędności dokładnie stronicę księgi, nazwisko, charakter i miejsce zamieszkania, a to celem zanotowania w księgach kasy, że książeczka zaginęła.

2) aby strona w przeciągu dni 30 uzyskała potrzebne środki zabezpieczenia albo w drodze władzy policyjnej lub karnej albo też przez właściwy sąd cywilny.

Tego rodzaju środki ostrożności naturalnie mogą być przez stronę wówczas zastosowane o ile jej wiadomo, w czyich rękach książeczka wkładkowa się znajduje. Jeżeli zaś książeczka wkładkowa została zgubioną, i właściciel nie wie, gdzie ona się znajduje, wówczas

3) musi wdrożyć postępowanie amortyzacyjne przepisane dla dokumentów prywatnych.

Jakżeż ta sprawa przedstawia się w praktyce? A więc przedewszystkiem strona powinna podać numer książeczki. Z praktyki wszystkim wiadomo w jak rzadkich wypadkach, strona zgłaszająca w kasie oszczędności stratę książeczki może podać numer tejże.

Postanowienie to, gdyby było ściśle stosowane w niejednym wypadku mogłoby stronę narażać na niepowetowaną stratę, kasa oszczędności bowiem

mogłaby na tej podstawie, iż strona nie podaje numeru książeczki — odmówić zanotowania w księgach, że książeczka została straconą i wówczas bardzo łatwo nieprawy właściciel mógłby tę książeczkę zrealizować. Z reguty przeto dla salwowania praw klienteli wkładkującej kasa oszczędności stara się od strony zgłaszającej zgubę książeczki wydobyć inne jakieś szczegóły, które w braku numeru mogłyby posłużyć do skonstataowania, o którą to książeczkę chodzi. A zatem jeśli strona poda np. datę pierwszej wkładki lub daty wszystkich lub którejkolwiek z następujących wkładek lub zwrotów, wysokość tychże, i t. d. a daty te są zgodne z księgami kasy, wówczas kasa zarządza w księgach swoich odpowiednie zanotowanie, które wedle postanowień statutu „ma ten sam skutek, że kasa oszczędności na taką książeczkę nie może wypłacać nikomu ani kapitału ani procentów, kto nie jest w stanie wykazać się należycie, że jest właścicielem książeczki. Zanotowanie takie ważne jest jednak przez dni 30, w ciągu którego czasu strona winna uzyskać potrzebne środki zabezpieczenia, albo w drodze władzy policyjnej lub karnej albo też przez właściwy sąd cywilny i z tego wylegitymować się tem pewniej, że po upływie wspomnianego terminu zanotowanie będzie wykreślone“.

Statut wzorowy terminu, w ciągu którego kasa oszczędności jest obowiązana do sprzeciwienia się wypłacie z książeczki co do której zgłoszono stratę zakreśla na dni 30, w statutach atoli niektórych kas termin ten został skrócony do dni 20 lub nawet 14. i w przeciągu tego czasu strona zgłaszająca zaginięcie książeczki winna poczynić odpowiednie kroki policyjne lub sądowe, celem zabezpieczenia swych praw a więc albo wykazać się, że o zaginięciu książeczki doniosła policyi, albo że przeciw nieprawemu właścicielowi wystąpiła z doniesieniem karnem, albo też że wytoczyła pozew cywilny przeciw nieprawemu posiadaczowi książeczki o ile tenże jej jest znany, wreszcie że wdroyła kroki celem amortyzacji książeczki. W niektórych kasach oszczędności w Niemczech zakaz wypłaty tak zastrzeżonych książeczek notuje się nietylko w księdze wkładek przy odnośnym koncie, ale nadto numer odnośnej książeczki tudzież nazwisko i kwotę na jaką ona opiewa, wciąga się na osobno w tym celu założoną listę t. zw. „Fangliste“ do której tak kasjer jak i likwidator pod własną odpowiedzialnością obowiązani są wglądać przed każdą wypłatą. W kasie np. w Dreźnie utrzymywanie takiej listy jest konieczne, a to z tego względu, że tam dla przyspieszenia ekspedycji stron nie przy wszystkich wypłatach porównuje się książeczkę z właściwym kontem w księdze wkładek, częściowe bowiem wypłaty aż do 200 marek uskutecznia się tam bez wglądu do księgi, tylko na podstawie samej książeczki wkładkowej.

Przyjmowanie zgłoszeń o zgubie książeczki winno się odbywać z wielką ostrożnością. Należy od strony wydobyć jak najwięcej szczegółów nietylko co do samej książeczki (o ile numeru i znaków w książeczce wypisanych nie podaje dokładnie) ale także co do osoby zgubę zgłaszającej.

Jakichś konkretnych wskazówek i reguł niepodobna tu podawać; należy każdy poszczególny wypadek indywidualizować i stosownie do stanowiska, zawodu, inteligencji osoby zgłaszającej zgubę, sprawę należytego zabezpieczenia klienta od szkody traktować. Przy przyjmowaniu zgłoszenia o zgubie książeczki należy bezwarunkowo żądać, by strona wykazała się iż poczyniła pewne kroki czy to policyjne czy sądowe, ta bowiem okoliczność zwalnia kasę od odpowiedzialności w razie odmówienia wypłaty okazicielowi książeczki w określonym terminie. Również w razie zgłoszenia, że książeczka została odnalezioną, należy żądać wykazania się poświadcze-

niem odnośnej władzy (policyja, sąd) że strona także tej władzy doniosła o odnalezieniu książeczki. I tu także przed zniesieniem adnotacji wstrzymującej wypłatę na podstawie pierwszego doniesienia o zgubie należy postępować z wielką ostrożnością, może nawet z większą, jak w razie zguby. Tu już bezwarunkowo należałoby ponad wszelką wątpliwość stwierdzić, czy osoba donosząca o odnalezieniu książeczki jest tą samą, która zgubę zgłosiła i w kasie i w policyi czy w sądzie.

Podamy fakt autentyczny, który wykaże, jakie pomimo zachowania na pozór wszystkich ostrożności mogą dźiać się nadużycia. Robotnikowi A. zginęła książeczka wkładkowa na pewną kwotę. Spozstrzegłszy zgubę zgłosił ją w kasie oszczędności i w policyi, kasa oszczędności zanotowała w księgach, że książeczka jest zgubioną i pouczyła owego robotnika, by w przepisany terminie wniósł do sądu prośbę o amortyzację książeczki. Niestety chce, że robotnik ten w parę dni po zgubie książeczki zachorował i oddany został do szpitala. Książeczkę tą atoli ukradł mu ktoś ze znajomych, ten wiedząc, że właściciel książeczki znajduje się w szpitalu zgłasza się do kasy z żądaniem wypłaty gotówki. Kasa odmawia mu wypłaty, a ponieważ podał nazwisko poszkodowanego jako swoje, polecono mu aby przyniósł z policyi poświadczenie, że tam także zgłosił odnalezienie zagubionej swego czasu książeczki. Ten rzeczywiście poszedł na policyję, podał że odnalazł książeczkę, otrzymał poświadczenie i na podstawie tego kasa należytość z książeczki wypłaciła temu, który ją skradł. Właściciel po wyjściu ze szpitala dowiedział się ku wielkiemu swemu zmartwieniu, że cała, jak na jego stosunki znaczna kwota została podjęta,

Tego rodzaju sztuczka nie mogłaby się udać, gdyby przed zniesieniem adnotacji o zgubie, skonstatowano ponad wszelką wątpliwość, że ten, który się z książeczką zgłasza o wypłatę, jest tym samym, który zgłosił jej zgubę. — Okaziciel książeczki znajdował się w tym wypadku w korzystniejszym położeniu niż właściciel, bo znał nietylko nazwisko właściciela książeczki ale także miał książeczkę w ręku, znał numer i wszystkie szczegóły w niej zapisane.

Kasa wprawdzie jest zupełnie kryta, bo dopełnione zostały wszystkie formalności — a przecież nie można się obronić przykreemu uczuciu, że jednak gdyby prócz przestrzegania biurokratycznych formalności, zachowano więcej ostrożności, możnaby było biednego robotnika, klienta kasy — uchronić od straty.

Prawda, stwierdzenie identyczności bez kosztów dokumentów, świadków jest zazwyczaj trudne. Ale przecież choć do pewnego stopnia można je ułatwić przez wydobyć od stron rozmaitych szczegółów, które innym, choćby nawet najbliższym nie zawsze są znane. Tak np. podanie imienia lub nazwiska rodowego żony, matki, podanie daty urodzenia, podanie imion i dat urodzenia dzieci, jakieś szczegóły z życia, — to wszystko bardzo łatwo wykorzystać przy stwierdzeniu tożsamości osoby, gdy potrzeba takiego stwierdzenia zajdzie.

C. d. n.

Wgląd w księgi wedle noweli podatkowej a wkładki oszczędności.

Ze strony osób prywatnych niejednokrotnie wyrażane są obawy, czy wprowadzony nowelą do ustawy podatkowej z dnia 23. stycznia 1914 Dz. u. p. Nr. 13 wgląd do ksiąg przedsiębiorstwa i ksiąg gospodarczych nie narazi właścicieli wkładek na

jakiegokolwiek nieprzyjemności i czy władze podatkowe na zasadach tej noweli będą mogły dowiedzieć się, czy i jakie kapitały złożone są na nazwisko lub rzecz tego lub owego podatnika.

Wszystkie te obawy są zupełnie płonne i nieuzasadnione.

Przedewszystkiem dozwolony tą nowelą wgląd w księgi dopuszczalny jest tylko w toku ustalenia podstawy wymiaru podatku dochodowego, któremu podlegają osoby fizyczne, co do osób zaś prawnych względnie co do przedsiębiorstw obowiązanych do publicznego składania rachunków i podległych podatkowi wedle działu II ustawy podatkowej — a do takich właśnie przedsiębiorstw należą i regulatywowe kasy oszczędności — postanowienia ustawy podatkowej i dnia 23. października 1896. dz. u. p. Nr. 220. z wyjątkiem § 84 pozostały niezmienione.

Podstawę wymiaru podatku przy przedsiębiorstwach obowiązanych do publicznego składania rachunków stanowi po myśli § 92 ustawy podatkowej z reguły czysty przychód z przedsiębiorstw, uzyskany w ostatnim roku gospodarczym, poprzedzającym rok podatkowy. Ustawa w następnych §§ 93—98 wymienia kwoty, które do tego wykazanego przychodu mają być doliczone lub z niego potrącone i dopiero wówczas ustala podstawę opodatkowania. To ustalenie podstawy wymiaru dokonywa się na podstawie zamknięć rachunków, które jak zresztą wiadomo, podają tylko sumarycznie cyfry poszczególnych pozycji, a więc np. tylko ogólną sumę wszystkich wkładek, pożyczek hipotecznych weksli, ogólną sumę procentów dopisanych wkładkom, pobranych od pożyczek i t. d. Te zaś dane nie dają żadnych podstaw do oceny wysokości wkładek poszczególnych właścicieli książeczek, i tego rodzaju wyjaśnienia ze strony władz podatkowych nie mogą nawet być żądane.

Gdy się zresztą zważy, że nazwisko, na jakie wkładka została wniesiona, wcale jeszcze nie jest do wodom, że gotówka złożona należy do osoby, na której nazwisko książeczka jest wystawiona, kasy oszczędności wystawiają książeczki na nazwisko dowolne, przez stronę podane, gdy się dalej zważy, że kasy oszczędności podatek rentowy od procentów od wkładek oszczędności opłacają same z własnych funduszy na podstawie wykazów, przez siebie sporządzanych, przeto też władza podatkowa nie ma żadnej prawnej podstawy do żądania od kas oszczędności podawania do wiadomości czy to nazwisk właścicieli wkładek czy też ich wysokości.

Pod tym zatem względem aby władze podatkowe mogły od kas oszczędności żądać i aby kasy oszczędności mogły z wyłączeniem jakiegokolwiek wątpliwości co do prawa własności wkładek, dać jakiegokolwiek wyjaśnienia, mogą być właściciele książeczek najzupełniej spokojni.

Nawet bowiem § 269. ustawy podatkowej, nakładający na każdego obowiązek złożenia na żądanie władz podatkowych lub komisji podatkowych w sprawie opodatkowania innych osób świadectwa lub zeznawania jako rzeczoznawca, nie wiele, na sprawie zmienić może, choćby tylko dlatego, że kasa oszczędności nigdy prawie nie może wiedzieć, kto jest właścicielem wkładki na to lub na owo nazwisko złożonej.

Niektóre niemieckie kasy oszczędności w Austrii, chcąc w tym względzie uspokoić swoich klientów w dziale wkładkowym, pomieściły w budynku kasy poniżej umieszczone pouczenie, które dołączają także do każdej książeczki wkładkowej. Pouczenie brzmi:

„Celem zapobieżenia mylnemu tłumaczeniu postanowień wprowadzonych nowelą do ustawy podatkowej z dnia 23 stycznia 1914.

zwracamy uwagę właścicieli książeczek, że ustawa pod pewnymi warunkami i z pewnymi ograniczeniami przewiduje wgląd tylko do ksiąg prowadzonych przez samych podatników.

W obec tego jest rzeczą całkiem wykluczoną, aby wglądano w księgi kasy oszczędności w tym celu, by skonstatować, czy w jakiej wysokości ktokolwiek z podatników posiada wkładki oszczędności.

Również jest bezwarunkowo wykluczone, by władza podatkowa z ksiąg kasy oszczędności mogła się dowiedzieć, kto w kasie posiada wkładki.

Byłoby to nawet rzeczą niemożliwą, zwłaszcza w większych kasach oszczędności i przy wielkiej ilości wkładek ustalić, czy ta lub owa wkładka należy do pewnego podatnika czy nie tem bardziej że bardzo wiele wkładek nie opiewa na nazwiska wkładkujących.“

O prawie przyjmowania wkładek oszczędności.

(Ciąg dalszy).

Skutki rywalizacji kas z bankami o wiele swobodniej obracającymi się są następujące:

1) Zmniejszenie się wkładek u kas oszczędności. Ten stan datuje się, jak to już wspomniano, od roku 1907., kiedy to banki wskutek braku gotówki podniosły znacznie stopę procentową, przyciągając tem wkładających do siebie. Gdy zaś stosunki pieniężne zmieniły się i banki zniżyły stopę, wróciły wkładki, lecz tylko częściowo, napowrót do kas. Wędrówka taka kapitałów powtórzyła się od tej pory kilkakrotnie.

2) Skutkiem ubywania wkładek nie mogą kasy sprostać swemu wielkiemu ekonomicznemu zadaniu. Odnosi się to w pierwszym rzędzie do pożyczek hipotecznych, których kasy nie mogą udzielać w odpowiedniej ilości a za tem idzie wstrzymanie ruchu budowlanego, podrożenie cen mieszkań, co daje się we znaki wszystkim warstwom społeczeństwa.

3) Dawne znaczenie i popularność książeczek wkładkowych kas oszczędności upada. Nie można odmówić bankom prawa bytu, owszem przeciwnie, służąc ważnym gospodarczym celom, całkiem słusznym mają prawo zdobywania środków do egzystencji. Mimo tego jednakże, że choć banki są dobrze ufundowane, to przecież istnieje między nimi a kasami oszczędności zasadnicza różnica. Interesa prowadzone przez banki tudzież sposób obracania przez nie kapitałem są wystawione na całkiem odmienne ryzyko, aniżeli lokacje przepisane w zororowym statucie z roku 1844., dla kas oszczędności. Zdarza się nieraz, że wskutek całkiem nieuzasadnionych pogłosek wybucha run na jakąś kasę, co za wprost panika powstałaby więc między publicznością na wiadomość o stratach poniesionych przez bank. Wtedy też straciłaby ona zaufanie wogóle do książeczek wkładkowych, gdyż większość naszej publiczności nie robi różnicy między wkładkami u banków a wkładkami u kas oszczędności i te ostatnie poniosłyby szkodę bez swej winy, a przecież przedstawiają one najpewniejszą lokację oszczędności.

4) Współzawodnictwo banków z kasami oszczędności pociąga za sobą także i inne następstwa. Przypatrzwszy się bowiem bliżej okoliczności, że ministerium udzieliło większości banków prawa

przyjmowania wkładek, dochodzi się do przekonania, że jest to niejako przywilejem w ekonomicznym względzie rozpoczynać wszystko obcymi środkami. Te liczne miliony, jakie płyną do banków z kół oszczędzających, zachęcają je wprost do rozszerzania terenu spekulacyjnego a nadto do obracania ich na cele, które o ile służą w pierwszym rzędzie do zbyt silnej ekspansji, o tyle znów z drugiej strony mogą łatwo zachwiać wiarę wkładających. I jeżeli banki, lokując swe kapitały czy to w handel, czy przemysł, czy wreszcie, jak najczęściej się zdarza, spekulując niemi, mogą dać wyższą stopę procentową niż kasy, to ludność za to pokutuje w dwójnasób na polu ekonomicznym. Każdy bowiem, myślący człowiek mógł zrobić spostrzeżenie że nasze banki w ostatnich czasach na wzór amerykańskich wzięły się do finansowania instytucji przemysłowych, do ich fuzyj, zakładania karteli, które znów śrubują do niemożliwej wysokości ceny swoich wyrobów, za które płaci ludność, oddając w ten sposób z okładem zysk osiągnięty z wyższej stopy procentowej. Gdy się jeszcze nadto zważy sposób udzielania przez banki kredytu, to dojdzie się do przekonania, że skutkiem takiego obracania wkładkami, nie mającego zupełnie nic wspólnego z pupilarnem bezpieczeństwem, musiał nastąpić z czasem brak gotówki, który znów spowodował jeszcze większe podniesienie stopy procentowej. I jeszcze tu jedna uwaga. Często trafia się, że właściciel gotówki z namowy banków zakupuje akcje lub nawet gra na giełdzie, co by się nie stało, gdyby nie miały styczności z bankami.

5) Kasy oszczędności okazały się zawsze najspokojniejszymi wierzycielami państwa. Papiery wartościowe, zakupione przez kasy często przez długie lata nie pokazują się na giełdzie, czem ustala się korzystnie targ pieniężny państwowych rent. Kasy oszczędności są jednakże dobrymi wierzycielami państwa także i dla tego powodu, ponieważ lokują znaczną część pieniędzy wkładkowych w rentach, o ile zaś część ich zostanie zużyta na zakupno listów zastawnych, to także listy te, służąc taniemu kredytowi hipotecznemu, wpływają na wartość kursową rent. Co się dzieje jednakże z gotówką, która wpływa tytułem wkładki oszczędności do banków? Każdemu nawet niewtajemniczonemu jest wiadomem, że nigdy nie zostaje obróconą na zakupno papierów państwowych, ale raczej zużyta na cele spekulatywne. Gdy się jeszcze zważy, że kasy oszczędności w czasie braku gotówki wprost zmuszone są do wstrzymania się od zakupu tych papierów, dojdzie się do przekonania, że współzawodnictwo banków na polu wkładek oszczędności z kasami przynosi kredytowi państwa szkodę. Gotówka zaś, która płynie do banków, pochodzi prawie wyłącznie z wkładek, co okazało się dowodnie w czasach podwyższenia przez nie stopy procentowej, kiedy to stan wkładek zaczął gwałtownie spadać w kasach oszczędności, a rość w bankach. Dalej pochodzi ta gotówka z powolnej wprawdzie ale stałej sprzedaży rent i innych papierów wartościowych. I to jest jeden z wielu innych powodów, dlaczego papiery wogóle a zwłaszcza renty stały tak nisko zeszłego roku.

Tu należy także zauważyć, że banki, przyjmując wkładki oszczędności, zyskały sobie całkiem nowe warstwy społeczeństwa, które wywiwały się dotychczas tak im jako też i kasom oszczędności. Mamy tu na myśli warstwy średnie, te najbardziej nieobeznane z lokacją i ekonomicznym obrotem pieniężnym. Jak ważnym więc w interesie ogólnym byłoby zaznajomić z tem tę warstwę i wskazać jej korzystną lokację gotówki w kasach oszczędności.

W kołach kas oszczędności objawia się od niejakiemu czasu zaniepokojenie z powodu sposobów praktykowanych przez niektóre banki do zyskiwania wkładek. Wyrazem tego jest żądanie ustalenia prawa przyjmowania wkładek w drodze ustawodawczej. I jeśli rząd rozszerzając prawo przyjmowania wkładek, popełnił błąd, to jego rzeczą jest teraz to naprawić i uchronić społeczeństwo przed stratą. Każdy musi mimo woli postawić sobie pytanie, jaki etyczny lub chociażby i ekonomiczny punkt widzenia skłonił rząd do udzielenia bankom prawa, które wedle postanowienia przysługiwało wyłącznie kasom. Nasuwa się tu dalej pytanie, czy jest to dopuszczalnym, że banki stwarzają w każdym, choć trochę większym mieście filie i przy pomocy szumnej reklamy ściągają wkładki, gdy przy otwarciu kasy oszczędności bada się skrupulatnie potrzebę jej założenia, stosunki lokalne i t. p.

A wreszcie ostatnie pytanie: gdzie są wtedy właściciele realności i związki gospodarcze? Nie można bowiem zapominać, że efektywnie płacą kosztą współzawodnictwa banków z kasami właściciele gruntów, domów etc. ludzie którym udziela się kredytu. To wynika z samej istoty rzeczy jako konieczne logiczne następstwo. Kasy oszczędności mogą sprostać konkurencji banków tylko tem, jeśli zapewnią wkładającym, jeżeli nie wyższą, to przynajmniej taką samą stopę procentową, co one, ażeby zaś to było możebnem, muszą podwyższyć także stopę od udzielanego kredytu. I pozostają tu dla kas tylko dwie drogi wyjścia: albo na wzór swych sióstr węgierskich wkroczyć na terytorium bankowe i stać się bankami, albo pozostać przy swoim dotychczasowem pupilarnem założeniu t. j. przy udzielaniu głównie pożyczek hipotecznych i podwyższaniu od nich pobieranej stopy procentowej.

Pierwsza droga jest wykluczoną tak ze względu na cel kas oszczędności, jakoteż i dlatego że rząd austriacki nie okazałby kasom z pewnością tyle pobłażania, co bankom. Pozostaje więc druga, obrona już przez wiele kas, to jest podwyższenie stopy procentowej od pożyczek udzielonych za hipotecznem zabezpieczeniem, czyli innymi słowy wyższą stopę procentową od wkładek muszą opłacać właściciele domów i gruntów. Powinni przeto zabrać głos w tej sprawie ich organizacje i zająć odpowiednie stanowisko.

(Dokończenie nastąpi).

Dlaczego towarzystwa zaliczkowe upadają?

„Przegląd“ lwowski w numerze z dnia 26-go czerwca rb. umieścił pod powyższym tytułem artykuł, który może trochę w zbyt czarnych barwach skreślił powody, dla których niektóre z naszych towarzystw zaliczkowych w ostatnich latach popadły w kłopoty, niektóre z nich zaś zgłosiły nawet upadłość, nie mniej jednak artykuł ten zawiera dużo gorzkiej prawdy, zwłaszcza co do dążeń stowarzyszeń do zbytnej ekspansji interesów, przechodzącej siły towarzystw, i co do zbyt niedostatecznej kontroli ze strony czynników, którym zarząd instytucji powierzono.

„Przegląd“ pisze:

W ostatnich dwóch latach, a i w tym roku jeszcze czytało się od czasu do czasu i jeszcze się czyta w dziennikach doniesienia: Bank w N. N. zgłosił niewypłacalność, Towarzystwo w N. N. ogłosiło likwidację, sąd w X. rozpiął listy gończe za dyrektorem Towarzystwa, lub: prokuratora pociąg-

nęła do odpowiedzialności dyrekcję Towarzystwa i t. p. Są to prawie bez wyjątku Towarzystwa zaliczkowe z ograniczoną poręką, założone na podstawie ustawy z roku 1873 — chociaż noszą nazwę banków!

Ciekawe byłoby zbadać przyczyny upadku tych Towarzystw, z których niektóre liczyły po przesłaniu kilka tysięcy członków i z początku bardzo dobrze się rozwijały z korzyścią dla swych zwykle niemających członków. Ustawa nakazuje, że w każdym Towarzystwie musi się odbyć lustracja najmniej raz na dwa lata, a to na zarządzenie sądu, lub, jeżeli Towarzystwo należy do Związku Towarzystw zaliczkowych, z ramienia tegoż Związku. Zdawałoby się, że to zarządzenie, te lustracje, powinny chronić członków tych Towarzystw od niespodziewanych strat, a to prawie zawsze całych udziałów, jeżeli nie więcej. Tymczasem trafia się właśnie bardzo często, że lustracje znajdują wszystko w porządku i mimo to Towarzystwo, nieraz w kilka miesięcy po odbytej lustracji, zgłasza niewypłacalność lub likwiduje w najlepszym razie! Otóż ja zapłaciwszy już dotkliwy, jak to mówią, „Lehrgeld“, zastanawiałem się nad tem, co jest przyczyną niepowodzenia w Towarzystwach zaliczkowych. Ustawę znam dość dobrze, jest dobra, daje możliwość rozwoju, nie obciąża zanadto podatkami i nie krępuje zanadto przepisami. Otóż nie ustawa winna, tylko ludzie, członkowie sami, którzy za mało towarzystwem się interesują i dają możliwość kilku ludziom rządzić się, jak szare gęsi!

Tymczasem najważniejszą przy założeniu rzeczczą, jest aby do zarządu wybrać uczciwych ludzi, — niech nie będą bardzo sprytni, ani wpływowi, ani bogaci, ale żeby byli pewni, znani z uczciwości i pracowitości, dla których cudzy grosz jest świętością, której nawet chwilowo ruszyć nie można, a nie dopiero narażać na stratę. Taki powinien być dyrektor, a jemu już zostawić dobór personalu. Tymczasem, jak się u nas przy założeniu Towarzystwa dzieje? Pierwsza rzecz, to starają się założyciele o wpływowego prezesa rady nadzorczej, — następnie o takichże członków rady nadzorczej, a czy ci panowie są uczciwi, pracowici, czy będą się zajmować Towarzystwem, czy na to czas będą mieli, nikt się nie troszczy. Trzeba ludzi wpływowych i znanych, aby ludziom zaimponować i żeby ci wyrobili kredyt w bankach. O dyrektorów, to już najczęściej starają się członkowie rady nadzorczej, i rozumie się przedewszystkiem polecają swych kuzynków a na urzędniczkich kuzynki, a zawsze takich, którzy nigdzie miejsca znaleźć nie mogą. Wyznacza się stosunkowo zwykle za wysokie pensje, wynajmuje się zwykle za drogi lokal, urządza się go luksusowo, książek, pieczęci, szyldów i napisów moc się kupuje i towarzystwo gotowe! Teraz zaczyna się łapanie członków z udziałami, a że u nas ludzi potrzebujących pożyczki jest bardzo dużo, to też w krótkim czasie członków jest dość. Towarzystwo przystępuje do „Związku Towarzystw zaliczkowych“, więc dostaje kredyt w Banku krajowym i Związkowym, — czasem w Kasie Oszczędności i maszyna zaczyna iść. I nawet w tych warunkach towarzystwo mogłoby istnieć, gdyby powoli się rozwijało, w miarę własnego kapitału, tj. zyskując jak najwięcej członków z wpłaconymi udziałami. Ale nie, u nas każde towarzystwo zaliczkowe po kilku latach zaczyna chorować na wielkość, chce być koniecznie wielkim bankiem! Więc zmiana nazwy, udzielanie ponad możliwość pożyczek wielkich, i to jednostkom zwykle nie zasługującym na to, i ze słabą poręką, ale za to z wielką protekcją; budowanie własnego gmachu z komfortem za pożyczone pieniądze, wdawanie się w ryzykowne przedsiębiorstwa itd. itd. —

wikła się coraz więcej, aż przychodzi chwila, że ruszyć się nie można, a więc kłapa, zgłasza się niewypłacalność, lub likwiduje się, członkowie tracą udziały, zwykle dwukrotnie, inni ludzie tracą wkładki, banki ponoszą też straty, bo pokazuje się, że pożyczki dawane, są nieściągalne w przeważnej części, przedsiębiorstwa nie nie warte. Dom także ponad wartość w bilansie wprowadzony.

Dlatego też u nas teraz irredno kogo namówić, aby do Towarzystwa zaliczkowego przystąpił, chyba taki, co niema nic do stracenia, ten zaciąga pożyczkę, udział ma ściągany przy wypłacie, a on pożyczki nie płaci, tylko ręczyciele, u których podpisy wyprosił! Ktoś niezający stosunków powie: jak to jest możliwe? przecież jest rada nadzorcza, są komisje rewizyjne z ramienia rady nadzorczej i walnego zgromadzenia, są lustracje wreszcie ze Związku Towarzystw zaliczkowych! Prawda, wszystko to jest, bo statut tak nakazuje, ale wszystko to na papierze; w istocie nikt żadnej kontroli nie wykonuje na seryo, w komisjach rewizyjnych zwykle są ludzie nie znający się na buchalteryi, a jeżeli, który się znajdzie, że się zna i naprawdę chce kontrolę wykonywać, to go zakrzyczą, że coś cierpi do dyrekcji, że szkodzi Towarzystwu i ten plunie i ustąpi. Członkowie Rady nadzorczej przychodzą zwykle po markę obecności, za którą płaci się w miarę wielkości Towarzystwa od 4 do 20 K, pozatem zwykle na wszystko się godzą, co dyrekcya uchwali; dyrekcją rządzi także zazwyczaj jeden wpływowy dyrektor, drudzy przeważnie są na to, aby tego pierwszego słuchać i pensje pobierać. Lustracja z urzędu także jest najczęściej pobieżna, a prawdę powiedziawszy, wykonywują ją przeważnie ludzie nie bardzo znający się na rzeczy, nie badają istoty rzeczy, tylko powierzchownie, czy się wszystko z książkami zgadza, czy książki są porządnie prowadzone — procenta dobrze obliczone itp., ale najważniejszej rzeczy, czy pożyczki są pewne, czy mają dobrą porękę, czy hipotekę, czy ruchomość i nieruchomość nie są za wysoko w bilansie podane itp., tego prawie niebadają lub bardzo pobieżnie, bo zwykle czasu nie mają

Jak lekkomyślnie prowadzone są te lustracje, świadczy o tem najlepiej ten fakt, że lustratorowie w niektórych Towarzystwach ogromne sprawozdania wypisywali o niedołejnej gospodarce, wytykiwali błędy w prowadzeniu ksiąg itp., a te Towarzystwa mimo to istnieją dotąd, i prosperują i rozwijają się, a przeciwnie Towarzystwa, w których lustracja wszystko w porządku znajdowała, kilka miesięcy po lustracji ogłaszały niewypłacalność. W pierwszej linii winni są członkowie, gdyż Towarzystwem całkiem, ale to całkiem się nie interesują, na walne zgromadzenia nie chodzą, a jak przyjdą, to na wszystko się godzą, aby się prędzej skończyło, bo śniadanie lub kolacja czeka. Ustawa pozwala, że po sporządzeniu bilansu przez dwa tygodnie może każdy członek bilans i książki przeglądać i żądać wyjaśnień. Ale jeszcze nie słyszałem, aby który członek to zrobił, i wątpię, czyby mu która dyrekcya pozwoliła na to. Następnie winna tu Rada nadzorcza z prezesem na czele i z komisją rewizyjną, które także się sprawami Towarzystwa prawie całkiem nie interesują, również dyrektorowie więcej swoimi prywatnymi interesami się zajmują, niż tem co się w ich biurze dzieje.

Kasy Oszczędności we Francyi a klasa robotnicza.

Osoby, które pracują i z pracy rąk żyją powinny zawsze pamiętać, iż dla nich oszczędzanie jest o wiele potrzebniejsze niż dla tych, którym ich

środki pozwalają prowadzić życie bez pracy. Dlatego też pierwszym staraniem kas oszczędności powinno być jak najdalej idące ułatwienie klasie pracującej oszczędzenia. Robotnikowi trudno się zdobyć na zakupno efektów, również nie przychodzi to zbyt łatwo także i klasie średniej, i ta okoliczność może być jednym z najgłówniejszych motywów dla zakładania kas oszczędności.

O udziale klas robotniczych i urzędników o skromnych poborach w kasach oszczędności we Francji można powziąć wyobrażenie z zestawień dokonanych przez ekonomistę francuskiego Lepelletiera. — Wedle niego wkładki złożone w prze-ważnej części przez zarobników dziennych, robotników przemysłowych, wolnych, małych rzemieślników, pomocników handlowych etc. wynoszą blisko sześć miliardów franków. Wedle Lepelletiera zatem francuskie kasy oszczędności swe zadanie służenia najszerszym warstwom w zupełności spełniają.

Innego natomiast zdania jest znakomity ekonomista M. Gide. Powiada on, że „w rzeczywistości większość klientów kas oszczędności składa się z posiadaczy małych własności, małych kupców, chłopów i służby. Wielu z nich posiada większą ilość książeczek, które każą sobie wystawiać na nazwika członków swej rodziny, co im umożliwia złożenie w kasie oszczędności 6 do 8000 franków „Kasa oszczędności służy im jako bank i daje im 3% podczas gdy właściwe banki przy tych samych warunkach płać tylko 1 do 1½%”.

Co najciekawsze, że obaj ci panowie opierają się na tych samych urzędowych statystykach, chociaż jeden z nich dochodzi do wniosku, że francuskie kasy oszczędności w wysokim stopniu służą klasie robotniczej drugi natomiast sądzi, że kasy oszczędności niczem innym nie są jak tylko ukrytym bankiem dla stanu średniego i dla służby. Sprzeczność ta da się tem wytłumaczyć, że statystyka kas oszczędności, nie daje żadnej bezpośredniej odpowiedzi na pytanie, w jaki sposób rozmaite klasy ludności biorą udział w kasach oszczędności. Niektóre statystyki podają wprawdzie ilość osób składających z poszczególnych klas ludności, milczą atoli co do wysokości rozmaitych wkładek, inne natomiast podają wysokość wkładek i opłat ale pomijają zawód i zatrudnienie oszczędzających.

A przecież jest rzeczą możliwą w drodze pośredniej wyrobić sobie w tym względzie pogląd, jak to w ostatnich czasach uczynił E. Chatelain opierając się na danych podanych przez Journal officiel za rok 1910. Ponieważ stosunki we Francji od tego czasu nie wiele się zmieniły, więc można przypuścić, że te dane również nie uległy znaczniejszej zmianie.

Wedle statystyki zawodów rozdziela ją się książeczki wkładkowe jak następuje :

na kierowników przedsiębiorstw przemysłowych, rolnych i handlowych	10·08%
„ zarobników dziennych, robotników roln.	14·47%
„ robotników przemysłowych	23·10%
„ służbę	13·54%
„ wojskowych i marynarzy	4·17%
„ urzędników	10·24%
„ wolne zawody	2·77%
„ rentierów itd.	21·63%
Razem	100·00%

Wedle tego na właściwych robotników rolnych i przemysłowych wypada 37·50% a na „klasy pracujące“, w obszernem tego słowa znaczeniu 65·52%. Trudniejszą atoli rzeczą jest obliczenie wysokości kwot złożonych przez te klasy pracujące.

I tu można postawić trzy hipotezy :

Albo się przyjmie, że wszystkie klasy w równy sposób dzielą na poszczególne kwoty tj. że zarobnicy dzienni po równej mierze z bankierami mają

tak wkładki poniżej 20 franków jak i powyżej 1500 franków co jest chyba najmniej prawdopodobne, albo się przypuszcza, że udział klasy pracującej w stosunku 65 do 100. przypada na wkładki mniejsze. Wedle tego przypuszczenia z ogólnej sumy wszystkich wkładek przypada na klasy pracujące niespełna 11%, a więc wszystkie wkładki od najmniejszych aż do połowy kategorii wkładek między 20 a 500 franków. Lecz i ta hipoteza nie wytrzymuje krytyki. Bez wątpienia większość małych wkładek przypada na należących do klas pracujących ale nie wszystkie, z drugiej zaś strony procent robotników przemysłowych z wkładkami po nad 500 franków jest prawdopodobnie bardzo znaczny.

Najbardziej zbliżoną do prawdy jest trzecia hipoteza : klasa pracująca posiada wkładki wszystkich wysokości lecz w tem mniejszej liczbie im wkładka jest wyższą, czyli innymi słowy, że na klasę pracującą przypada większość wkładek do 20 franków, a tylko mały procent wkładek wyższych. — Wedle tej zatem hipotezy klasa pracująca (robotnicy rolni, przemysłowi, zarobnicy dzienni, służba, niżej płatni pomocnicy handlowi, tudzież żołnierze armii i marynarki) w ogólnej sumie 6 miliardów franków partycypują w 15 do 16%.

Wszystkie te obliczenia o tyle jednak są niepewne że opierają się jedynie na statystykach podających liczbę książeczek oszczędnościowych i wysokości wkładek. Jasną jest rzeczą, że większa wkładka może należeć do robotnika, który z roku na rok gromadził swoje drobne oszczędności. Inaczej atoli rzecz się przedstawi, jeśli tu jako korekturę, weźmiemy statystykę wysokości jednorazowych wpłat. Robotnik, zarobnik, podoficer i t. p. jeśli od razu wkłada 1500 franków albo choćby tylko 500 franków, — to tylko wyjątkowo; a zatem jest rzeczą prawdopodobniejszą, że większa część pierwszych wkładek od najmniejszej kwoty aż do 100 franków przypada na klasy robotnicze. A jeśli to obie kategorie wkładek „20 franków lub niżej“ i „nad 20 do 100 franków“ porównamy, okaże się, że te obie kategorie wkładek robią tylko 11·16% wszystkich wpłat.

Ten stosunek zatem uprawnia w zupełności do wyżej przytoczonego przypuszczenia, że udział klas pracujących w ogólnej sumie wkładek wynosi 15 do 16%, przyczem zdaje się, że i ta cyfra jest trochę może za optymistyczna.

Wszystkie oszczędności Francji, poszukujące lokacyi obliczają rocznie na 2 i pół miliarda. Właściwe oszczędności klasy robotniczej w roku, a więc nadwyżka między wpłatami poniżej 100 franków a wypłatami poniżej tejże kwoty wynosi okragło 1½ miliona — z czego wynika, że udział klasy robotniczej w majątku narodowym nie jest zbyt wielki a do tej samej konkluzji można przyjść także i na innej drodze. Oto Ed. Théry oblicza cały majątek Francji na 300 miliardów franków. Ogólna kwota wkładek we Francji z końcem roku 1910 wynosiła okragło 6·65 miliardów; ponieważ na klasę roboczą wypada 15 do 16% przeto okaże się że na klasę roboczą przypadnie 900 milionów franków, czyli niemal jedną trzyciąsianą całego majątku narodowego Francji.

Ubezpieczenie hipotek.

Sprawa ubezpieczenia hipotek znana już od dawna w Niemczech, ma być także wprowadzoną na praktyczne tory i w Austrii. — Oto „Deutsche Sparkassen Zeitung“ nadmienia, że przy jednym z zakładów ubezp. wprowadzono dział ubezpieczenia hipotek na większą skalę.

Ubezpieczenie hipotek przynieść ma w pierwszym rzędzie usługę tym instytucjom, które udzielają pożyczek hipotecznych po za swoją siedzibą i nie mogą każdej chwili mieć dokładnej wiadomości o wszystkich zmianach w konjunkturze lokalnej i wynikających stąd zmianach wartości realności. — W tych wypadkach pożądaną byłaby pewna gwarancja, któraby dział hipoteczny — pomimo zachowania wszelkiej przezorności przy udzielaniu pożyczek hipotecznych uwolniła od wszelkiej niepewności i od konieczności pomimowolnego nabywania obciążonych realności.

Jeszcze jedna okoliczność odgrywa tu rolę zwłaszcza w większych miastach, gdzie głównego kontyngentu dla pożyczek dostarczają nowe budowle, a przy ich oszacowaniu nie można operować tak ściślemi cyframi, jak przy starych domach. Oceniciel przy nowych budowlach musi brać za podstawę preliminowane czynsze, które przy korzystnej konjunkturze bez trudności i rychło mogą być osiągnięte, w razie zaś niekorzystnej konjunktury lub przy dłuższem próżnostaniu osiągnięć się czynsze znacznie niższe niż preliminowano. Tak więc wartość budynku w zupełności wynajętego obliczona wedle dochodu, w danym razie, bardzo różni się od wartości szacunkowej. I tu leży ten właśnie moment niepewności przy ustaleniu podstawy do udzielenia pożyczki.

Jeżeli się jeszcze weźmie na uwagę, że właśnie w złych czasach jeszcze inne czynniki, jak np. zaległe podatki, należitości przenośne i t. p. wpływają na zmniejszenie się wartości realności, wówczas jest rzeczą jasną, że ubezpieczenie hipotek jest znakomitem uzupełnieniem nowoczesnego kredytu realnego.

Towarzystwo, które ten rodzaj ubezpieczenia w Austrii propaguje, system swój w punktach zasadniczych wzoruje na systemie przyjętym już w państwie niemieckiem. — Towarzystwo ręczy tak za pewność i ściągalskość kapitału pożyczkowego wraz z ubocznymi należitościami jak i za punktualną spłatę rat amortyzacyjnych. A zatem ubezpieczona instytucja hipoteczna ma zupełną pewność, że nie tylko otrzyma raty w terminach zapadłości, lecz także że nie będzie zmuszoną realność pożyczką obciążoną nabyć, gdyż bez względu na to czy pretensya hipoteczna z powodu upływu czasu zakreślonego skrypcem dłużnym czy z powodu wypowiedzenia lub jakichkolwiek innych powodów stanie się płatną — towarzystwo ubezpieczeń ręczy za hipotekę wraz z zaległymi procentami i kosztami.

Towarzystwo ubezpieczeń musi naturalnie strzedz się tego, by w czasach krytycznych zbyt wiele milionów pretensyi hipotecznych równocześnie przez wypowiedzenie lub przymusową sprzedaż nie stało się płatnych. W tym też celu warunki ubezpieczenia zawierają postanowienie, że wierzyciel hipoteczny jest obowiązany na żądanie towarzystwa płatną pretensyę hipoteczną pozostawić jeszcze przez następne trzy lata pod dotychczasowymi warunkami określonymi w skrypcie dłużnym. Po upływie tych trzech lat, podczas których gwarancja ze strony towarzystwa pozostaje w pełnej mocy, musi bezwarunkowo nastąpić spłata pożyczki.

Tak samo jak w razie przymusowej sprzedaży, ręczy także towarzystwo w razie przymusowego wywłaszczenia. Natomiast poręka towarzystwa nie rozciąga się na szkody, wynikłe skutkiem wypadków elementarnych (jak trzęsienie ziemi, wojna itp.).

Nie ulega wątpliwości, że takie ubezpieczenie hipotek, może przyczynić się bardzo do ochrony instytucji hipotecznych ponadto zaś może poszczególnym wierzycielom hipotecznym dać sposobność dokładnego zorientowania się i kontroli, co do udzie-

lić się mających pożyczek hipotecznych, a tem samem może się przyczynić do skonsolidowania interesu hipotecznego, który w ostatnich czasach nie jest wolny od tych niewłaściwych różnych wybujałości.

Pozostaje jeszcze kwestya, niemniej ważna, czy premia ubezpieczeniowa, którą ma pobierać bank ubezpieczeniowy, nie będzie stanowiła znacznego podrożenia kredytu hipotecznego. Rozstrzygnięcie tego pytania jest bezwątpienia najważniejszą rzeczą dla ocenienia gospodarczego znaczenia tej innowacyi.

Towarzystwo ubezpieczeń, o którym mówimy, daje pierwszeństwo systemowi premii jednorazowej. Premia ta, która za całe ubezpieczenie, względnie ubezpieczenie raz na zawsze, wynosi 1 do $1\frac{1}{3}\%$ kapitału pożyczkowego, ma być ściągana przy zaliczeniu pożyczki. System ten jest z pewnością najprostszyszy, gdyż przy premii powtarzającej się, musiałaby nastąpić jej intabulacja i co za tem idzie, nie wyłączone byłyby rozmaite inne komplikacye, jak np. utrudnienia przy ulgach konwersyjnych itp.

Ciekawym jest sposób, w jaki bank ubezpieczeń urządził ściąganie tej jednorazowej premii, aby nie obciążał ani instytucji hipotecznej ani też biorącego pożyczkę. W tym celu zawiązał bank ubezpieczeniowy rodzaj towarzystwa, którego zadaniem jest stykać się bezpośrednio z osobami, poszukującemi pożyczki hipotecznej a podania ich wręczać instytucjom hipotecznym ofiarując równocześnie bezpłatną gwarancję (police ubezpieczeniową). Towarzystwo to wymawia sobie od starającego się o pożyczkę zwykłą prowizję za pośrednictwo, z prowizyi tej opłaca bankowi premię ubezpieczeniową a w ten sposób ta gwarancja nie pociąga za sobą żadnych kosztów dla obu stron; instytucja bowiem hipoteczna nie opłaca żadnej premii, a dla starającego się o pożyczkę, ta zagwarantowana pożyczka nie wypada wcale drożej niżby kosztowało wyrobienie zwykłej niegwarantowanej pożyczki. I ten sposób rzeczywisty jest najprostszym dla spopularyzowania ubezpieczenia hipotek, — interes bowiem hipoteczny podrożenia pożyczki, gdyby wymaganą była jeszcze premia, niemógłby znieść.

Wedle dotychczasowej działalności towarzystwa ubezpieczenie hipotek spotkało się u austriackich instytucji hipotecznych z sympatycznym przyjęciem. I wcale nie możnaby się dziwić, gdyby, zwłaszcza wobec stosunków na targu hipotecznym w ciągu ostatnich dwóch lat, — urządzenie to rychło się przyjęło.

Skutkiem niekorzystnych warunków gospodarczych niemal wszystkie instytucje hipoteczne wykazują znaczne zaległości w spłatach ratalnych, zaległości, wychodzące poza zwykłe ramy. Licytacye i przymusowe sprzedaże są coraz częstsze a instytucye znane z tego, że kredytów udzielają bardzo ostrożnie, zniewolone są nabywać nieruchomości obciążone ich pożyczkami. I ta to okoliczność bez wątpienia przyczyni się silnie do wprowadzenia w Austrii instytucji ubezpieczeń hipotecznych. Rzeczą tylko tej instytucji będzie, przez dogodne warunki i niskie premie dążyć do rozwoju i odpowiedzieć nadziejom, jakie interesowani żywią co do dobroczynnych skutków tej nowej gałęzi ubezpieczenia.

W sprawie egzekucyjnej.

Po myśli §. 39. ust. 8. Ordynacyi egzekucyjnej ma być egzekucya prowadzona na nieruchomości także wówczas zastanowioną, jeśli spodziewany wynik nie wystarczy, aby po zaspokojeniu pretensyi poprzedzających pretensyę wierzyciela popierającego, były pokryte koszta tej egzekucyi.

(Orzeczenie z 4. lutego 1914 R. I. 102/14).

Zobowiązany postawił wniosek, by dozwoloną przymusową sprzedaż jego nieruchomości zastanowiono po myśli §. 39. ust. 8. ordynacji egzekucyjnej, ponieważ nieruchomość, która miała być w drodze licytacji sprzedaną, ocenioną została na K. 80.000. — a wedle wyciągu z ksiąg hipotecznych jest obciążoną prawie na K. 120.000, — popierający zaś egzekucję wierzyciel zaintabulowany jest na tak dalekim miejscu, że spodziewana ze sprzedaży kwota nie wystarczy po zaspokojeniu pretensyj uprzywilejowanych i pretensyj poprzedzających pretensję wierzyciela, na pokrycie kosztów obecnej egzekucji.

Sąd egzekucyjny zastanowił po myśli §. 39. ust. 8. ord. egzekucyjnej przymusową licytację, gdyż nieruchomość jest ocenioną na K. 80.000 — najniższa cena wywołania wynosi K. 40.000 — przed popierającym egzekucję wierzycielem zaintabulowane są pretensje na około K. 115.000, które miałyby być pokryte a wedle doświadczenia cena jakiej można spodziewać się przy licytacji nie wystarczy, aby po zaspokojeniu pretensyj poprzedzających pretensję wierzyciela prowadzącego egzekucję, koszta tej egzekucji zostały pokryte, ponadto zaś wedle obecnego stanu rzeczy nie można przypuszczać, że wierzyciel prowadzący egzekucję, sam celem pokrycia swej pretensji realność tę nabędzie, gdyż w takim razie zapłaciłby więcej niż połowę ponad wartość szacunkową a zatem musiałby za tę nieruchomość zbyt drogo zapłacić.

Sąd rekursowy odrzucił natomiast wniosek o zastanowieniu egzekucji a to z następujących powodów :

Interpretacja, jaką sędzia pierwszej Instancji nadaje postanowieniu §. 39. ust. 8. ord. egz. wedle zapatrywania sądu rekursowego idzie zadaleko. Sędzia pierwszej Instancji wychodzi z premis, że pretensje rekurenta w kwocie K. 1.500 -- poprzedzają ciężary hipoteczne w kwocie K. 115.000 — i że cena szacunkowa obiektu wynosi K. 80.000. — Nienależy przeto przyjmować, że cena uzyskana przy licytacji wystarczy choćby na częściowe pokrycie pretensji rekurenta, zwłaszcza że koszta, wedle ostatniego ustępu §. 216. ordynacji egzekucyjnej mają to samo miejsce porządkowe co i kapitał. Sędzia pierwszej Instancji zatem mniema, że nie można przypuszczać że kontynuacja albo przeprowadzenie egzekucji da kwotę przekraczającą koszta tej egzekucji. On zatem identyfikuje koszta egzekucji z kosztami odnośnego prowadzącego egzekucję, lecz to zdanie sądu rekursowego jest mylne. — Wedle motywów do §. 39. ust. 8. ordynacji egzekucyjnej muszą koszta przeprowadzenia egzekucji, jak to zresztą z uwagi na §. 4. ustawy z 10. czerwca 1887. Dz. pp. Nr. 74 przypuszczalna wyjątkowość wypadku wyraźnie wskazuje, przez najwyższą ofertę być pokryte. Nie dałoby się gospodarczo usprawiedliwić, gdyby pozwolono wierzycielowi egzekucję popierającemu, przedmiot majątkowy zobowiązanego zrujnować bez najmniejszej dla siebie samego korzyści i bez zwolnienia zobowiązanego choćby tylko z części jego długów. Inaczej atoli sprawa tutaj się przedstawia; ponieważ, jakkolwiek nawet nie rekurent, lecz inni liczni wierzyciele zostaną zaspokojeni, a zobowiązany jako odszkodowanie za stratę nieruchomości uzyska pokrycie przynajmniej części swoich długów. Uchwała pierwszego sędziego nie da się nawet utrzymać ze stanowiska ustawy. Nie należy zapominać, dlaczego zobowiązany, który nie ma prawa żądania ustalenia stanu ciężarów, na tej drodze, w tych samych okolicznościach mógłby ten sam cel osiągnąć bez wiązania się jakimkolwiek terminem. — Ta droga jest tembardziej niedopuszczalna, że sędzia pierwszy nawet nie wie, które prawa zastawu i z

jakimi kwotami ciężą, w obec tego mogłoby się zdarzyć, że jednemu z wierzycieli zabronionoby kontynuowania egzekucji, choć tylu wierzycieli już odpadło, że on nawet przy uzyskaniu najmniejszej ceny mógłby być w zupełności zaspokojony, choćby nawet nie istniała dlań możliwość zaspokojenia się z obiektu danego pod zastaw.

Najwyższy Sąd uwzględnił rekurs rewizyjny zobowiązanego i uchwałę Sądu rekursowego o tyle zmienił, iż utrzymał w mocy uchwałę sędziego pierwszej Instancji ze względu na trafne tegoż wywody.

Notatki.

Nowość w zamknięciach rachunkowych kas oszczędności. Sprawozdanie miejskiej Kasy oszczędności w Beneschau (Benzów) za r. 1913, prócz steotypowych, suchych cyfr sprawozdania zawiera i kilka artykułików, pisanych w przystępnej, wprost popularnej formie, nie mających zresztą nic wspólnego rzeczowo z martwym zamknięciem ubiegłego roku. A jednak tak wiele mówi! Bo prócz opisu swej 25-letniej działalności znajdujemy tam rozprawę o usiłowaniach młodego oszczędzającego, o czekowym systemie w kasach oszczędności i wreszcie o sprawie bardzo żywotnej, tj. o istocie loteryi w Austrii. I pozwolimy sobie z ostatniego przytoczyć parę słów tak uczciwych i rozumnych, że powinniśmy wstawić je w katechizm życia naszego: „Cierpimy obecnie na dwie choroby: na loteryę liczbową i loteryę klasową. Pierwsza przeznaczona dla ludzi całkiem nieoświeconych i biednych (co najgorsze), druga dla troszkę bogatszych, ale równo nieoświeconych, którzy bez zastanowienia się tracą rocznie na jeden los 400 K“.

Ku chlubie tej Kasy dodać należy, że utrzymuje ona biuro porady, w którym każdy może otrzymać odpowiednie wyjaśnienia i pouczenie w sprawach odnoszących się do kas oszczędności, oprocentowania i t. d.

Wkłádki oszczędności w bankach. Z powodu bankructwa domu bankowego Plewa i Syn we Wiedniu, tysiące ludzi straciło swe oszczędności, złożone w tym banku na książeczki wkłádkowe. — W sejmie dolnoaustriackim poseł Tomasz Tamussino, radca izby handlowej i burmistrz w Mödling, wystosował do rządu interpelację, w której zapytuje, co rząd zamierza uczynić, by położyć kres przyjmowaniu wkłádek oszczędności przez banki, nie dające takiej gwarancji bezpieczeństwa, jak kasy oszczędności.

Interpelant domaga się, aby bankowi wolno było przyjmować wkłádkę dopiero począwszy od pewnej wyższej kwoty, dalej aby banki podobnie jak kasy oszczędności obowiązane były fruktyfikować pieniądze wkłádkowe tylko w lokacjach pupilarnych a wreszcie by tak samo jak kasy oszczędności były obowiązane dla wkłádek mieć fundusze rezerwowe. Dział wkłádkowy w bankach powinien podlegać kontroli rządowej tak, jak to się dzieje w kasach oszczędności.

Zaznaczamy, że Związek galicyjskich kas oszczędności niejednokrotnie — ostatni raz nawet w roku zeszłym wysłał obszernie umotywowany memoriał do c. k. Rządu, żądania zaś tego memoriału kryją się niemal zupełnie z postulatami postawionymi w interpelacji p. Tamussino.

Podatek rentowy. Odsetki od wkłádek przyjętych przez Towarzystwo zarobkowe i gospodarcze na rachunek bieżący na oprocentowane asygnaty

kasowe, które muszą opiewać najmniej na kwotę K 50 — nie mogą być uważane jako odsetki od wkładek oszczędności po myśli § 131. lit. d i podlegają po myśli § 131 lit. c dwuprocentowemu podatkowi rentowemu.

Orzeczenie trybunału administracyjnego z dnia 21. lutego 1914 L. 1597.

Wkładki na asygnaty kasowe, tak jak one zaprowadzone zostały w żalącym się Towarzystwie nie mogą być uważane na równi z wkładkami, składanymi w kasach oszczędności, brak im bowiem cech, ustanowionych przez regulatyw dla kas oszczędności a temi są: sposobność dla mniej zamożnych klas ludności do pewnego przechowania oprocentowania i powolnego pomnażania małych oszczędności, ustalenie jak najniżej wkładki, rozpoczęcie oprocentowania możliwie małych kwot, podejmowanie ich w miarę potrzeby (§ 1 i 7 regulatywu). Wszystkich tych wymogów brak tutaj, nawet wymogu podejmowania w razie potrzeby (kwot poniżej K 50 nie można wkładać, i tylko cała wkładka naraz może być podjęta). Że tylko odsetki od wkładek postawionych na równi z wkładkami w kasach oszczędności mają przywilej $1\frac{1}{2}\%$ -wej stopy procentowej wynika także z tego, że ustawa mówi tylko o wkładkach oszczędności w kasach oszczędności, w towarzystwach zarobkowych i gospodarczych i tylko procentom od wkładek oszczędności przysnaje najniższy wymiar podatku.

Dotowanie rezerw specjalnych. Wymiar podatku, przy którym stosowność dotacji specjalnego funduszu rezerwowego została uznana, nie może być uważany jako niewłaściwy w rozumieniu § 3. ustawy o przedawnieniu, jeśli później władza podatkowa uważa dotację za nie odpowiednią; reasumowanie więc z tego powodu jest niedopuszczalne.

(Orzeczenie trybunału administracyjnego z 2-go maja 1914 L. 2756).

Rezerwy specjalne. Nie tylko wynikłe z zamknięcia straty i ubytki, lecz także możliwość przyszłych strat, których należy z obrotu interesów się spodziewać, dają podstawę do wolnych od podatku rezerw.

Sama możliwość, że odpowiednio wyspecjalizowana rezerwa w przyszłości wbrew przeznaczeniu mogłaby być użytą na amortyzację wartości niematerialnych, nie uprawnia jeszcze władzy skarbowej odmawiać z góry uwolnienia rezerwy od podatku.

Zawiadamianie wierzycieli hipotecznych o demolowaniu budynków. W projekcie nowej ustawy budowlanej dla miasta Wiednia, skutkiem inicjatywy Związku niższoaustriackiego Związku kas oszczędności pomieszczono w § 40 postanowienie, że o każdym zamierzonym demolowaniu realności, obciążonej pożyczką hipoteczną, mają być także wierzyciele hipoteczni zawiadamiani. Nie ulega wątpliwości, że postanowienie to będzie przyjęte i uchwalone.

Polskie kooperatywy kredytowe i kasy oszczędności. Rozwój i stan obecny na obszarze ziem polskich, opracował komitet redakcyjny pod kierunkiem i przy współudziale prof. Dra Jerzego Michalskiego, dyrektora Banku krajowego we Lwowie.

Pod tym tytułem ukazała się nader zajmująca praca, niewielkich rozmiarów a pomimo tego nader szczegółowa i zajmująca, mająca za zadanie przedstawić rozwój i stan obecny polskich kooperatyw kredytowych i kas oszczędności na całym obszarze ziem polskich.

Praca ta wydana w języku polskim i w języku francuskim wywołała bardzo duże zainteresowanie, czego zresztą dowodem są liczne artykuły w prasie codziennej jak i w prasie fachowej.

Niepowodzenie oszczędnościowych automatów. Miejska kasa oszczędności w Charlottenburgu usta-

wiła w różnych wyższych i niższych szkołach automaty oszczędnościowe w liczbie 5, któreby za wrzuceniem 10 fenigów wydawały odpowiednie poświadczenia. Automaty te nie odpowiedziały jednakże nadziejom w nich pokładanym, w czasie bowiem od kwietnia do końca grudnia 1911 r. zebrano zaledwie 5.095 marek. I okazało się, że uczniowie wyższych zakładów naukowych mają właśnie jak najmniej ochoty do oszczędności, gdyż ich automat wydał jak najgorszy wynik. Najsilniejszymi współzawodnikami tych automatów są domowe puszkoszczędności, które przyjęły się bardzo prędko, są powszechnie lubiane i przynoszą jak najpiękniejsze owoce. W roku 1911. było w Charlottenburgu w obiegu 11.000 puszek a w roku 1912. liczba ich wzrosła o 1.500. W roku 1911 wptynęło z puszek 532.000 marek, co oznacza w stosunku do poprzedniego roku przyrost o 38.000 marek.

Przypomnienie: W miesiącu lipcu płatne są kupony od:

- $\frac{1}{7}$ 5 proc. losów regulacji Dunaju z r. 1870 (K 5.—).
- $\frac{15}{7}$ 5 proc. rosyjskich losów państw. z r. 1864 (Rs. 2.375).
- $\frac{1}{7}$ 4 proc. skonw. wolnej od podatku jednolitej renty koronowej (Styczeń-Lipiec) (K 400.— K. 40.— 4.—).
- " 3 $\frac{1}{2}$ proc. węgierskiej renty koron. (F. 175.— (K 17.50, K 8.75 K 3.50, K 1.75).
- " 4 proc. węgierskiej renty złotej (franków w złocie 500, 50, 25, 5).
- " 4 proc. Obligacji państw. kolei Albrechta (K 40.— K 4.—).
- " 4 $\frac{1}{2}$ proc. Obligacji bośniackiej pożyczki krajowej kolejowej (K 225.— K 112.50,— K 45.—)
- " 4 proc. pożyczki miasta Budapesztu z r. 1903. (K 200.—, K 100.—, K 20.— K 4.—).
- $\frac{14}{7}$ 6 proc. obligacji kolei bułgarskiej z r. 1892 (Frsc. 375.— fr. 75.— frsc. 30 — fr. 15.—).
- $\frac{1}{7}$ 5 proc. obligacji propinacyjnych bukowińskich (K 500.— K 250.— K 50—).
- " 4 proc. obligacji kolei Elżbiety frsc. 500.— 250, 50, 10, 5).
- " 5 $\frac{1}{4}$ proc. Obl. kolei Fran. Józefa K 262.50 (K 52.50. K 0.50).
- " 4 proc. Obl. kolei Karola Ludwika (K 200, K 40.— K 4.—).
- " 4 proc. Obl. kolei Rudolfa K 200.— K 40 K 8. K 4.
- " 5 proc. listów zastawnych austr. szląskiego zakładu kred. ziemsk. 36-letnich K 50.— K 25.— K 5.).
- " 4 proc. listów zast. austr. szląskiego Zakładu kred. ziemsk. 38-letnich (K 200.— K 40.— K 20.— K 4.—).
- " 5 proc. listów zastawn. czeskiego Banku hipotecznego w Pradze (K 500.— K. 250.— K 50.—).
- " 4 proc. oblig. pierwszeństwa budapeszteńskiej miejskiej kolei elektrycznej (K. 40.— K 4.—).
- " 4 proc. oblig. budapeszteńskich kolei drogowych (K 200.— K 40.— K 20.— K 4.—
- " oblig. pierwszeństwa bukowińskich kolei lokalnych (K 200.— K 40.— K 20.— K 8.—).
- " 4 proc. Oblig. pierwsz. czeskiej kolei zachodniej E. r. 1895 (K. 200.— K. 40.— K 8.—)
- " 4 proc. oblig. pierwszeństwa czeskiej kolei zachodniej E I (200.— K 40.— K 8.—).

1/7 4 proc. Oblig. czeskiej kolei zachodniej E II. (Marek 12.—). " 4 proc. oblig. pierwszeństwa kolei Czerniowce-Nowosielica (K 8.—). " 4 proc. oblig. pierwszeństwa kolei Karola Ludwika z 1890 (K 200,— K 40 — K 12.— K 4.—). " 4 proc. oblig. pierwsz. kolei galicyjskich wschodnich lokalnych (K 200.— K 40.— K 4.—). " 4 proc. oblig. pierwszeństwa kolei Koszykobogumińskiej z r. 1889 (K 200.— K 40.— K 8.). " 4 proc. oblig. pierwszeństwa kolei z r. 1889 (przestrzeń austr.) K 40 — K. 8.—). " 4 proc. oblig. pierwszeństwa kolei koszykobogumińskiej z r. 1889 w złocie. (Marek 200, M 20, M. 4 —).	1/7 4 proc. oblig. pierwsz kolei Lwowsko-Czerniowiecko-Jaskiej E. 1894 (K. 200.— K. 40.— K. 8.—). " 4 proc. oblig. pierwszeństwa pierwszej kolei węgiersko-galicyjskiej II. Em. (K. 10.—). " 4 proc. pierwszeństwa pierwszej węgiersko-galicyjskiej kolei z r. 1887 (K. 8.—). " 3 proc. oblig. pierwszeństwa kolei południowej (frs. 6.50). " 4 proc. oblig. pierwsz. kolei południowej (frs. 1.50). " 4 proc. oblig. pierwsz. kolei węgierskiej zachodniej z r. 1890 (K 40.—). " Akcyi kolei austriack. północno zachodnie lit. A. (K 10.— 1/3 renta). " Akcyi 5 1/2 kolei Elżbiety (K. 11.50). " 5 0/0 kolei Elżbiety Salzburg-Tyrol (K 10.—).

Ruch wkładek

w Związkowych kasach oszczędności za miesiąc maj 1914.

	%	Stan kapitału wkładowego z dniem 30 kwietnia 1914		W ciągu miesiąca maja 1914.						Różnica		Stan kapitału wkładowego z dniem 31 maja 1914		
		K.	h.	wynosiły wkładki			zwrócone			K.	h.	K.	h.	
				Stron	K.	h.	Stron	K.	h.					
Bochnia . . . . . m.	5-5 1/2	4,298.357	39	413	182.808	43	310	150.570	87	+	32.237	56	4,330.594	89
Bochnia . . . . . p.	5	3,845.018	26	221	83.302	49	170	82.483	69	-	5.819	80	3,850.838	06
" filia Limanowa . . . p.	5	378.457	01	135	115.883	49	66	104.424	90	+	11.458	59	389.915	60
Bohorodczany . . . . . p.	5	1,078.373	32	93	60.091	24	88	34.803	50	+	25.287	74	1.103.666	06
Brody . . . . . p.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Brzesko . . . . . p.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Brzeżany . . . . . p.	5	2,420.304	33	185	129.714	01	161	71.806	96	+	57.907	05	2,478.211	38
Buczacz . . . . . p.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Chrzanów . . . . . p.	4-5	1,205.685	87	211	130.076	45	124	60.216	20	+	69.860	25	1,275.546	12
Dąbrowa . . . . . m.	4 1/2-5	1,197.396	27	118	104.368	16	59	88.668	18	+	15.699	93	1,213.096	25
Dobromil . . . . . m.	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Drohobycz . . . . . m.	4 1/2	4,189.642	99	172	163.228	55	185	237.695	50	-	75.466	95	4,114.176	04
Drohobycz . . . . . p.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gródek Jagiell. . . . . p.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Horodenka . . . . . p.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jarosław . . . . . m.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jasło . . . . . m.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kałuż . . . . . p.	4 1/2	1,150.033	66	151	74.855	22	171	64.246	79	+	10.608	43	1,160.642	09
Kołomyja . . . . . m.	4 3/4	6,128.761	41	848	357.305	42	905	274.447	76	+	82.857	66	6,211.619	07
Kraków . . . . . m.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kraków . . . . . p.	—	24,302.886	27	2054	1,027.352	17	1927	865.358	72	+	161.993	45	24,464.879	72
Krosno . . . . . m.	4 1/2	1,940.586	91	170	71.822	18	111	61.394	35	+	10.487	83	1,951.074	74
Lwów . . . . . gal	4	93,173.352	38	9883	6,291.840	90	11536	3,605.870	44	+	2,685.970	46	95,859.322	84
Lwów . . . . . m.	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mielec . . . . . p.	5	1,205.244	13	90	48.231	13	72	88.994	04	-	40.762	91	1,164.481	22
Myślenice . . . . . p.	5	2,327.472	28	248	50.450	90	188	52.413	11	-	1,962	21	2,325.510	02
Nowy Sącz . . . . . m.	4 1/2-5	6,087.478	80	546	271.563	78	425	254.553	46	+	17.015	32	6,104.494	12
Nowy Targ . . . . . p.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Podgórze . . . . . m.	4 1/2	4,287.533	35	—	221.053	64	—	131.730	40	+	89.323	24	4,376.856	59
Przemysł . . . . . m.	4 1/2	9,857.723	23	919	398.941	95	907	387.977	95	+	10.964	—	9,868.687	23
Ropczyce . . . . . p.	4 1/2	1,765.832	36	103	72.153	34	123	98.306	02	+	26.152	68	1,739.679	68
Rudki . . . . . p.	4 1/2-6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rzeszów . . . . . m.	4 1/2	5,335.009	37	426	257.162	88	330	207.727	37	+	49.435	51	5,384.444	88
Sądowa Wisznia . . . . p.	5	275.435	05	31	20.549	—	30	17.209	62	+	3.339	38	278.774	43
Sambor . . . . . m.	4 1/2	6,148.444	16	436	175.407	32	420	307.438	29	-	132.030	47	6,016.413	69
Sambor . . . . . p.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sanok . . . . . m.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sniatyn . . . . . m.	5-5 1/2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sniatyn . . . . . p.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sokal . . . . . m.	4 1/2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Stanisławów . . . . . m.	4 1/2	9,879.393	01	1119	383.609	94	1066	339.656	06	+	43.953	88	9,923.346	89
Stryj . . . . . m.	5	5,254.712	47	179	678.405	76	122	761.501	12	-	83.095	36	5,171.617	11
Stryżów . . . . . m.	—	284.152	70	56	23.486	97	43	24.488	90	-	1.001	93	283.890	27
Tarnobrzeg . . . . . p.	5	2,126.419	57	224	136.427	66	121	101.053	61	+	35.374	05	2,161.793	62
Tarnopol . . . . . m.	4 1/2-5	6,152,429	05	956	590.482	16	905	439.636	78	+	150.855	83	6,303.284	43
Tarnów . . . . . m.	5	13,962.310	84	1048	428.820	79	880	442.180	26	+	13.359	47	13,948.951	37
Tlumacz . . . . . p.	4-5	721.593	28	156	48.639	19	116	44.843	79	+	3.795	40	725.388	65
Trembowla . . . . . p.	5	936.655	58	160	43.782	69	104	27.845	80	+	15.936	89	952.592	47
Wadewice . . . . . p.	4 1/2	4,852.136	82	339	219.237	68	345	284.344	75	-	5.107	07	4,847.029	75
Wieliczka . . . . . p.	5	4,674.799	40	332	106.694	28	252	111.467	44	-	4.773	16	4,670.026	33
Zaleszczyki . . . . . m.	—	1,120.670	55	88	74.515	70	115	75.183	11	-	667	41	1,120,03	14

- 1/7 kolei Koszyce-Bogumin (K. 7.94).
- " " Krakowsko-górnoszląskiej (mark 5.40).
- " " Linz-Budweis (K. 10.50).
- " " Węgiersko-galicyjskiej (K. 9.94).
- " " Węgiersko-zachodniej (K. 9.89).

Przypomnienie. W miesiącu sierpniu płatne są kupony od następujących efektów:

- 3% losów austr. Zakładu kredytowego ziemskiego E. II. (K. 1.44.)
- 4.2% jednolitej renty papierowej (luty sierpień) (K. 4.20, K. 4.2— K. 4.20.)
- 3.5% austr. renty inwestycyjnej (K. 175—, K. 35— K. 3.50, K. 175.).
- 4% Bośniackiej pożyczki krajowej z roku 1898, (K. 200—, K. 100—, K. 40—, K. 4—).

- 5% listów zastawnych bośniackiego banku krajowego (K. 50—, K. 25—, K. 12.50—).
- 4% Bukowińskiej pożyczki krajowej (K. 200—, K. 40—, K. 20—, K. 4—, K. 2—).
- 4% listów zastawnych czeskiego banku hipotecznego w Pradze (K. 400—, K. 200—, K. 40—).
- 4 1/2% listów zastawnych peszteńsko-węgierskiego, Banku komercyjnego 41 let. (K. 225— K. 45—, K. 22.50, K. 4.50).
- 4% listów zastawnych peszteńsko-węgierskiego banku komercyjnego 50 let. (K. 200—, K. 40—, K. 20—, K. 4—).
- 4% Obligacji pierwszeństwa kolei ces. Ferdynanda z r. 1893. (K. 200—, K. 40—, K. 8—).

Ruch wkładek w Związkowych kasach oszczędności za miesiąc czerwiec 1914.

	%	Stan kapitału wkładowego z dniem 31 maja 1914		W ciągu miesiąca czerwca 1914.						Różnica		Stan kapitału wkładowego z dniem 30 czerwca 1914		
		K.	h.	wzrosły wkładki			zwrócone			K	K	K.	h.	
				Stron	K.	h.	Stron	K.	h.					
Bochnia . . . . . m	5-5 1/2	4,330.594	89	356	161.666	83	398	196.824	75	—	35.157	92	4,295.436	97
Bochnia . . . . . p.	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
" filia w Limanowej	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bohorodczany . . . . . p.	5	1,103.666	06	78	77.479	24	91	45.207	26	—	32.271	98	1,135.938	04
Brody . . . . . p.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Brzesko . . . . . p.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Brzeżany . . . . . p.	5	2,478.211	38	180	228.354	49	177	166.587	09	+	61.767	40	2,539.978	78
Buczacz . . . . . p.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Chrzanów . . . . . p.	4-5	1,275.546	12	189	133.265	73	183	89.448	54	+	43.817	19	1,319.363	31
Dąbrowa . . . . . m	4 1/2 - 5	1,213.096	25	—	110.394	84	—	98.701	98	+	11.692	86	1,251.042	41 1)
Dobromil . . . . . m.	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Drohobycz . . . . . m.	4 1/2	4,114.176	04	120	155.986	34	100	82.347	99	+	73.638	35	4,276.156	51 2)
Drohobycz . . . . . p.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gródek Jagiell. . . . . p.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Horodenka . . . . . p.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jarosław . . . . . m.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jasło . . . . . m.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kałusz . . . . . m.	4 1/2	1,160.642	09	127	71.329	12	127	54.214	40	+	17.114	72	1,201.611	94 3)
Kołomyja . . . . . m.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kraków . . . . . m.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kraków . . . . . p.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Krosno . . . . . m.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lwów . . . . . gal.	4	9,859.322	84	8072	2,978.324	01	7947	2,636.161	13	+	342.162	88	9,816.547	93 4)
Lwów . . . . . m.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mielec . . . . . p.	—	1,164.481	22	104	136.526	50	51	74.831	97	+	61.694	53	1,226.175	75
Myslenice . . . . . p.	—	2,325.510	02	119	79.364	39	116	72.784	20	+	6.580	19	2,387.518	06 5)
Nowy Sącz . . . . . m.	4 1/2	6,104.494	12	458	356.720	61	417	354.441	37	+	2.279	24	6,106.773	36
Nowy Targ . . . . . p.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Podgórze . . . . . m.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Przemysł . . . . . m.	—	9,868.687	23	921	449.074	93	912	425.977	65	+	23.097	28	9,891.784	51
Ropczyce . . . . . p.	—	1,739.679	68	107	104.645	63	95	85.457	19	+	19.188	44	1,795.572	18 6)
Rudki . . . . . p.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rzeszów . . . . . p.	—	5,384.444	88	386	393.120	70	298	234.333	18	+	158.687	52	5,543.132	40
Sądowa Wisznia . . . . . m.	—	278.774	43	36	108.142	05	24	56.282	81	—	51.859	24	336.534	18 7)
Sambor . . . . . m.	—	6,016.413	69	351	203.347	33	420	299.060	99	—	95.713	66	5,207.700	03
Sambor . . . . . p.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sanok . . . . . m.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sniatyn . . . . . m.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sniatyn . . . . . p.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sokal . . . . . m.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Stanisławów . . . . . m.	—	9,923.346	89	908	349.679	75	857	319.739	41	+	29.940	34	10,159.737	25 8)
Stary Sambor . . . . . p.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Strzyżów . . . . . m.	—	284.409	27	22	69.371	13	23	47.719	71	—	21.651	42	305.541	69
Stryj . . . . . m.	—	5,171.617	11	154	826.109	64	—	727.340	76	+	98.768	88	5,378.767	68 9)
Tarnobrzeg . . . . . p.	—	2,161.793	62	157	85.113	91	—	92.637	44	—	7.523	53	2,204.949	24 10)
Tarnopol . . . . . m.	—	6,303.284	43	863	514.202	14	861	400.264	47	—	113.937	67	6,417.222	10
Tarnów . . . . . m.	—	13,948.951	37	1005	478.362	59	971	441.779	58	—	36.593	01	13,985.534	38
Tłumacz . . . . . p.	4-5	725.388	68	95	80.074	92	70	19.732	31	+	60.342	61	802.496	99
Trembowla . . . . . p.	—	952.592	47	122	82.655	06	69	39.086	98	—	43.468	08	1,018.312	00 11)
Wadowice . . . . . p.	—	4,847.029	75	300	197.568	—	360	242.852	83	—	45.284	83	4,801.744	92
Wieliczka . . . . . p.	—	4,670.026	33	194	102.435	38	333	117.857	73	—	15.422	35	4,654.603	98
Zaleszczyki . . . . . m.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

W tem procenta dopisane ad 1) 26.253.30, ad 2) 88.342.12, ad 3) 23.855.13, ad 4) 814.962.—, ad 5) 55.422.85, ad 6) 86.704.06, ad 7) 5.000.51, ad 8) 206.450.02, ad 9) 108.381.69, ad 10) 50.679.15, ad 11) 22.251.45.

Jako korzystną lokację kapitału polecamy

4 ¹/₂ %

Listy zastawne

Banku Galicyjskiego
dla handlu i przemysłu
w Krakowie
wolne od podatku.

Listy te, mające **popularne bezpieczeństwo**, nadszają się do lokowania funduszy sierocych w depozytach sądowych, oraz mogą być użyte na wady, kaucyje małżeńskie i t. p.

Powyższe listy są do nabycia w Kantorze Banku po kursie dziennym.

Filia c. k. uprz. austriackiego

Zakładu kredytowego

dla handlu i przemysłu

WE LWOWIE

wydaje codziennie (z wyjątkiem niedziel i świąt) w godzinach od 9 do 12 przedpoł. i od 3 do 4 popoł.

książeczki wkładkowe

z 4% oprocentowaniem

Na żądanie wypłaca kwoty do 5000 k. jednego dnia i na jedną książeczkę bez wypowiedzenia.

Kupuje i sprzedaje

wszelkie papiery wartościowe i monety po kursie dziennym bez doliczenia prowizji, wydaje przekazy i akredytywy na zagraniczne miejsca, przyjmuje zlecenia giełdowe, bierze w przechowanie papiery wartościowe i udziela na nie zaliczek.

Nakładem Związku. Redaktor odp. Walery Struszkiewicz.

FILIA

Pragskiego Banku Kredytowego

we Lwowie, ul. Karola Ludwika 1. 29
(Nr. telefonu 937, 946, 846).

Zakład centralny w Pradze. Filie w Kolinie Olomuńcu i Brodach.

Wpłacony kapitał akcyjny K. 9,000.000.

Fundusze rezerwowe i gwarancyjne K. 4,100.000.

Korzystne załatwianie

**wszelkich transakcji bankowych
i lokacji kapitałów**

Kupno i sprzedaż papierów wartościowych. — Przeprowadzanie wszelkich obrotów giełdowych na targach krajowych i zagranicznych.

Promesy, Losy (Sprzedaż losów za wypłatą w rachunku bieżącym). — Otwieranie kredytów i udzielanie zaliczek na pokład papierów wartościowych. — Przyjmowanie w przechowanie i w zarząd papierów wartościowych. — Ubezpieczanie losów i efektów od strat z powodu wylosowania. — Wykupno płatnych kuponów i wylosowanych papierów wartościowych. — Listy polecające i akredytywy na sezon podróży. — Eskont weksli. — Inkasa i wypłaty w kraju i na miejsca zagraniczne. — Wkładki pieniężne, na książeczki wkładkowe (podatek rentowy opłaca Bank) oprocentowuje po

4 ¹/₂ procent

na asygnaty kasowe z 90-dniowym wypowiedzeniem: oprocentowanie po 4 ¹/₄ % i w rachunku bieżącym.

Oddział komercyjny:

Finansowanie przedsiębiorstw przemysłowych i budowlanych, kredyty na podatki i cła. Zaliczkowanie faktur towarowych. Kupno i sprzedaż w drodze komisowej towarów i zaliczkowanie tychże.

Wiedeński Bank Związkowy

FILIA WE LWOWIE.

Kapitał akcyjny:
K. 80,000.000.

Fundusze rezerwowe:
K. 23,027,428.13.

Lwów

we własnym gmachu przy
ul. Jagiellońskiej 13.

Telefon nr. 57. Dyrekcja
Telefon nr. 358. Kantor
wymiany.

Zakład centralny
Wiedeń

FILIE: Amsig n/Z.
Bern, Budapest,
Czerniowce, Grad,
Pročeljew, W. Neustadt i St. Pölten.
12 kantorów wymiany i kas depozytowych we Wiedniu.

Załatwia wszelkie interesa bankowe oraz transakcje w zakresie kantorów wymiany wchodzące a mianowicie:

Przyjmuje wkładki w rachunku czekowym i w rachunku bieżącym. Przyjmuje wkładki na 4% książeczki wkładkowe. Oprocentowanie rozpoczyna się z dniem następnym po złożeniu wkładki a kończy się z dniem poprzedzającym podjęcie wkładki. Podatek rentowy opłaca bank z własnych funduszy. Eskontuje weksle, otwiera kredyty i udziela zaliczki w pokład papierów wartościowych. Przeprowadza wszelkie obroty giełdowe na targach krajowych i zagranicznych. Kupuje i sprzedaje papiery wartościowe, waluty i przekazy na zagraniczne miejsca.

Wydaje listy kredytowe na wszystkie kraje. Wymienia kupony i wylosowane papiery wartościowe. Inkasuje weksle we wszystkich miejscach krajowych i zagranicznych. Przechowuje papiery wartościowe i zarządza nimi. Ubezpiecza papiery wartościowe przed stratami z wylosowania. Rewiduje bezpłatnie numera losów i innych papierów wartościowych, podlegających losowaniu. Najkorzystniejsze. Pilne czuwanie nad interesami klientów. Ułatwienie wszelkiego rodzaju, umożliwione doświadczeniem i rozgałęzionymi stosunkami w całym świecie kupieckim.

Z drukarni i litografii Piller-Neumanna we Lwowie.